

Материн голос

Василь Бережний

Опинившись на Місяці, вона все роздивлялася, захоплено вигукувала:

— Ніколи не думала, що тут так гарно!

Він водив її безконечними тунелями Селенополісу, показував поверхневі споруди, що прозорим склепінням підпирали чорне, всіяне зорями небо.

— А ходити як легко, сину!..

Голос у матері дзвінкий, ще зовсім молодий — може, тому, що вона співуча? Скільки пам'ятає її, любила співати. На свята, шануючи гостей, співала весело, запально, а в будні, за домашньою роботою, — притишено і трохи сумовито. Навіть і в розмові ніби не вимовляла слова — виспівувала їх. Та зараз в її голосі було щось таке... чи не звичне, чи що... Може, це її так схвилював переліт до Місяця? Він вслухається в цей до щему рідний голос і ніяк не може втямити, що ж бринить у ньому...

— А в нас цвітуть сади. Якби тільки приморозки не впали... Урожай буде!.. Приїдеш у відпустку цього літа?

Хотів сказати їй про експедицію, слова ледь не злетіли з вуст, але... Навіщо тривожити матір? Тривожити... Ага, он воно що — в її голосі чується тривога! Слова веселі, а голос тривожний. Невже здогадалася, що це — прощання?

— Хоч тут і легко ходити, — сказав матері, — але відстані чималенькі. Селенополіс займає понад сто квадратних кілометрів. Давайте, мамо, трохи під'їдемо.

Доріжка, помережана смугами зеленого пластика, понесла їх лункими тунелями, високими печерами, стіни яких іскрилися в світлі кварцових ламп. На поверхню їх виніс ескалатор. Мати мовчки дивилася на велетенське шатрище, яке квіткою конвалії накривало кратер, діаметром не менше кілометра.

— Майдан Здружених Націй, — пояснив матері. — Після роботи сюди сходяться діти різних народів Землі. Всі, хто працює в Селенополісі. О. А он до озера пішла група туристів. Поплавати на Місяці — екзотика!

— Еге, в Дніпрі, мабуть, краще. Ось як буде тобі відпустка...

"Найдорощча, ненаглядна моя мамо... — подумки звертався до неї. — Коли — то мені випаде побувати на Землі, та чи й випаде..."

Хоч мати й тамувала тривогу, ховала її глибоко в серці, але вона відчувалася і в інтонації, і в погляді, і в зітханнях. Навіть усмішка якось не так освітлювала її миле обличчя, якого вже торкнулись літа.

Коли оглядали панораму астродрому, де в чорну глибіню космосу націлились два кораблі завбільшки з Останкінську телевізійну вежу, мати знову зітхнула.

— Що то?

— Кораблі далекої дії, мамо. Готується експедиція до сусідньої планетної системи.

Примруженими очима дивилась на ті ракети, а там поралися, снували монтажники, зовсім дрібненькі на такій відстані. Тихо сказала:

— І чого летіти казна-куди? Навіщо наражатись на небезпеку?

— Це надійні кораблі, мамо. Екстраклас.

— А хіба не доцільніше було б спочатку повністю опанувати Місяць, зрештою всі планети Сонячної системи, а тоді вже...

Тепер він зітхнув.

— Звичайно, якась логіка у твоїх міркуваннях є. Але...

— Але що?

— Ну, хіба я знаю...

Ох, як йому кортіло розповісти про цей омріяний політ, про те, як він хвилювався, проходячи відбіркову комісію! Але стримався. Це ж останнє побачення перед стартом, останнє,— навіщо ж його затьмарювати? Мати — це ж мати, зараз почне свої жалі... А йому так приємно, радісно слухати її. Нехай говорить що завгодно, аби тільки чути, сприймати, всотувати в душу цей рідний, єдиний серед мільярдів голос.

— Ти, гадаєш, чому людина приживається на Місяці? — філософствувала мати.— Бо перебуває у сфері тяжіння рідної Землі, рідного Сонця. Це ж простір, відведений нам природою! А покинути своє Сонце... Хто його зна, що може статися...

Він слухає і слухає, наче п'є джерельну воду десь на Землі, в тіні дерев. А мати показує очима на величну голубу кулю і, притишивши голос, веде далі:

— Поглянь, сину, це ж чудо... Пливе у просторі Земля, сама собою, он бач, снігова шапка на полюсі, а як виблискує океан... Колиска життя! То як же це так — узяти й покинути цю дивовижну красу?..

Йому наче відкрилися очі, він глянув на рідну планету і побачив, яка вона прекрасна,— справжнє чудо природи.

Досі незнане почуття охопило його — защеміло серце.

— То коли ж у тебе відпустка?

— Не знаю, мамо... Через те й запросив, що не знаю. Невідомо, коли побачимось...

А сам добре знав, що відпустки вже не буде. І матір бачить востаннє. Холодок далекої — ой, якої далекої! — мандрівки вже сповнював йому груди.

— Постарайся хоч на осінь,— благально каже вона.— Саме яблука, груші... Та й кавуни...

— Гадаєте, мені не кортить походити босоніж по росяній землі?

— От і походиш. Погостюєш у родичів, товаришів.

Ні, мати й не припускає, що син помчить у космос і навіки втратить усіх своїх близьких.

— А ставок наш поглибили,— скільки там риби!.. Ти ж любиш рибал...

— Чергового оператора на вахту! — пролунало з динаміка.

Торкнувся кнопки, екранчик погас, змовк материн голос.

— Іду!

Він частенько прокручує цей запис і наче знову ходить з матір'ю по Місяцю, бачить рідну планету. Бо вони таки покинули своє Сонце, навіть у телескопі воно видніється звідси зірочкою 12-ої величини. А Землі вже давно не видно.

Чому вони полетіли? Може, тому, що молоді. І людство молоде.